

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. Розглянуто групи методів державного впливу на розвиток економічних зв'язків прикордонних територій. Надано класифікацію методів нетарифного регулювання, які застосовуються в Україні та запропоновано міжнародними організаціями.

Аннотация. Рассмотрены группы методов государственного влияния на развитие экономических связей приграничных территорий. Представлена классификация методов нетарифного регулирования, которые применяются в Украине и предложены международными организациями.

Annotation. Methods of state influence on development of the economic relations between the border territories have been considered. Classification of non-tariff regulation methods used in Ukraine and offered by international organizations has been proposed.

Ключові слова: економічні зв'язки, державне регулювання, зовнішньоекономічна політика, нетарифні методи.

Формування системи економічних зв'язків регіону залежить від розвитку процесів економічної інтеграції та державної політики уряду країни. Інтенсивність інтеграції, спрямованої на створення єдиного ринку, визначає відповідну сукупність методів та механізмів регулювання зовнішньоекономічної діяльності з боку держави.

Метою дослідження є розгляд діючих методів державного регулювання економічних зв'язків прикордонних територій для формування єдиного ринку та розв'язання великої низки спільних завдань та вирішення гострих проблем.

Для розвитку економічних зв'язків прикордонних територій необхідно застосовувати методи впливу, які відповідають таким умовам: по-перше, методи повинні відображати специфіку предмета дослідження та регулювати економічні відносини, тобто враховувати особливості економічного розвитку і можливості інтеграції території, а не бути методами впливу на зовнішньоекономічні процеси. По-друге, для ефективного регулювання необхідно розрізнити поняття "державна регіональна політика транскордонного співробітництва" та "політика зовнішньоекономічної діяльності регіону".

Організаційною сутністю державної регіональної політики транскордонного співробітництва є сукупність організаційно-правових, економічних заходів, які за допомогою відповідних адміністративних важелів та фінансово-економічних інструментів забезпечують стимулювання ефективного, пропорційного та збалансованого розвитку економіки прикордонних регіонів, раціональне та економне використання їх ресурсного потенціалу з метою підвищення життєвого рівня та якості населення з максимальним збереженням природного середовища функціонування продуктивних сил [1, с. 51].

Державна регіональна політика України полягає в організаційних, правових та економічних заходах у сфері регіонального розвитку країни. На основі досліджень виділено прямі та непрямі методи державного регулювання реалізації та розвитку транскордонного співробітництва, його потенціалу [2, с. 6].

Спільна ж економічна діяльність прикордонного регіону з іноземними адміністративно-територіальними утвореннями, до нього не прилеглими підпадає під сферу дії поняття зовнішньоекономічна діяльність регіону [3, с. 102]. Тобто політика транскордонного співробітництва є підсистемою політики зовнішньоекономічної діяльності прикордонних територій.

Методи впливу на розвиток економічних зв'язків регіону на державному рівні можна поділити на ринкові, неринкові та змішані, які реалізуються в системі державної політики, а саме регіональної та зовнішньоекономічної. Ефективне управління зовнішньоекономічною сферою регіонів визначається раціональною регіональною економічною політикою. Серед методів державного або адміністративного впливу виділяють програмно-цільовий метод; методи організаційно-економічні, а саме формування вільних економічних зон та територій пріоритетного розвитку; методи нетарифного регулювання.

До загальнонаціональних відносять нетарифні методи регулювання зовнішньоекономічних зв'язків: адміністративно-управлінські, технічні заходи впливу на імпорту і експорту, фінансово-кредитні та методи стимулювання експорту товарів.

Секретаріат ГАТТ розробив такі заходи нетарифного регулювання: участь держави в зовнішньоторговельних заходах; митні адміністративні імпорتنі формальності; стандарти і вимоги, пов'язані з охороною здоров'я, промисловістю і технікою безпеки; кількісні обмеження імпорту й експорту; обмеження, закладені в механізмі платежів [4, с. 126]. Кількісно оцінити вплив нетарифних методів на розвиток економічних зв'язків прикордонних територій дуже важко. Це пов'язано з їх прихованим характером та прагненням країн захистити національного товаровиробника.

Для подолання диференціації у рівнях економічного розвитку регіонів необхідно ефективно державне регулювання економічних зв'язків прикордонних територій при узгодженні функцій державних органів з урахуванням національних інтересів.

Література: 1. Мікула Н. А. Роль єврорегіонів у формуванні регіональних кластерів / Мікула Н. А. // Вісник Львівської комерційної академії. Серія : економічна. – 2006. – Вип. 19. – Ч. 1. – С. 291–300. 2. Загора О. М. Регіональні особливості розвитку трансграничного співробітництва : автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.05 / Загора О. М. ; Національна академія наук України Рада по вивченню продуктивних сил України. – К., 2010. 3. Білик Р. С. Фактори і тенденції розвитку економічних зв'язків прикордонних територій : монографія / Білик Р. С. – Чернівці : Рута, 2009. – 184 с. 4. Нікітіна М. Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку / Нікітіна М. Г. – К. : ЦНЛ, 2004. – 192 с.